

Dansk fysik de næste 25 år - udvikling eller afvikling?

Dorthe Posselt, IMFUFA, Roskilde Universitet

Til Dansk Fysiks Selskabs årsmøde 1996 var der arrangeret en paneldebat med temaet 'What future will we choose for physics?' Arrangementet var inspireret af et indlæg i *Physics Today*, december 1995, og en af medforfatterne til dette debatoplæg, Sol M. Gruner, Princeton University, stod for aftenens hovedindlæg. Der kom imidlertid ikke rigtig gang i den danske debat under arrangementet og der blev ikke luftet mange visionære tanker. Da tanken om en essaykonkurrence i anledning af Dansk Fysisk Selskabs 25 års jubilæum kom op i hovedbestyrelsen, faldt det naturligt, at temaet skulle være dansk fysiks fremtid. Der blev nedsat en essaykomite (Peter Bodin, Johannes Andersen og Dorthe Posselt) som under livlig diskussion udfærdigede et oplæg til konkurrencen (Kvant, december 1996, s. 11). Skulle essaykonkurrencen hovedsageligt handle om dansk fysiks profil til DFS's 50 års jubilæum eller skulle konkurrencen fokusere på de forskningspolitiske valg, der skal tages i de kommende år og som vil danne grundlaget for dansk fysik i år 2022? Er faget fysik på vej ind i en krise, hvor der er behov for legitimation overfor offentligheden, specielt potentielle studerende? Eller er fysikfaget så snævert forbundet med muligheden for teknologiske fremskridt, at man ikke kan forestille sig faget komme i krise?

Vi fandt i essaykomiteen, at der var så mange relevante problemstillinger vedrørende dansk fysiks fremtid, at vi endte med et meget bredt oplæg, for på denne måde at få indblik i tanker i det danske fysikmiljø, som rækker ud over bekymring for, hvor den næste bevilling skal komme fra. Stor var skuffelsen derfor, da der ved fristens udløb kun var indkommet tre bidrag, hvoraf forfatteren til det ene ovenikøbet erklærede at have skrevet sit bidrag i forventning om at være eneste bidragsyder og dermed kunne løbe med førstepræmien..... Selv ikke en forlængelse af fristen kombineret med en intensiv kampagne i essaykomiteens nærmiljø formåede at øge antallet af bidrag. Konkurrencen opfyldte således ikke sit hovedformål, idet de tre bidrag ikke udgør et bare nogenlunde repræsentativt udsnit af det danske fysikmiljø.

De tre bidrag til konkurrencen er meget forskellige og inspirerende hver på sin måde. Vi fandt ikke, at det var muligt at rangordne bidragene og til DFS's årsmøde 1997 blev der uddelt 2 flasker champagne til hver af de tre deltagere. På trods af de tre bidrags åbenlyse forskelle, finder man i dem alle kommentarer, der afspejler bekymring over udviklingen indenfor undervisningssektoren.

Jette Randløv beskæftiger sig i sit bidrag med faget

fysiks image i offentligheden, som hun mener afspejler koblingen i den offentlige bevidsthed mellem teknologi og naturvidenskab. Hun er imidlertid optimist på fagets vegne, idet hun mener, at fysikere vil kunne give svar på ubesvarede spørgsmål indenfor andre fag, hvorved en fornyet interesse for fysikfaget vil opstå.

Michael Cramer Andersen har skrevet en fremtidsvision om to unge gymnasieelever og deres omgang med ny teknologi. I år 2022 er fysikuddannelsen 3 årig ("..udviklingen gik så stærkt, at det meste alligevel blev forældet, inden man blev færdig") og undervejs mod år 2022 har kultur- og teknikministeren fyret de forskere, der ikke har været nok på tv og ansat de, der på baggrund af et kursus i stand-up comedy, har været istand til at gøre naturvidenskab attraktivt for nye studerende.

Jens Olaf Pepke Pedersen har leveret en pessimistisk satire. Vi følger professor Malstrøms sidste arbejdsdag, inden han som den sidste danske fysiker lukker og slukker efter sig. Også her er der hug til undervisningssektoren - udviklingen af skrift-til-tale oversættere har overflødiggjort læseprocessen, hvilket er hilst velkommen i folkeskolen: "Læsetræningen forudsatte en koncentreret indsats af den enkelte elev, hvilket gjorde det vanskeligt for folkeskolen at leve op til målsætningen fra 2004 om at tilbyde bedre underholdningstilbud end samtlige konkurrenter".

Vi vover i essaykomiteen at sammenfatte budskabet i de tre essays: Uden studenter med lyst til at investere kræfter i et til tider besværligt og krævende, men også givende fag, har dansk fysik ikke en spændende fremtid.